

Wohin springt der Luchsstaat?

Dr. Bertram Zitscher

Reisen Unternehmer in ein unbekanntes Land, schauen sie vorher gerne auf die Eckdaten. Die rumänische Volkswirtschaft erscheint mit 6,9% Wirtschaftswachstum im letzten Jahr, 38% Staatsverschuldung und einer durchschnittlichen Inflationsrate der letzten 5 Jahre von gut 1% durchaus interessant. Ein Zinsniveau für Kredite um 8% liegt jedoch zu hoch für fremdkapitalfinanzierte Immobilieninvestitionen gemessen an Deutschland, rechnet **Lars Osterhoff** schnell vor. Er führt die Geschäfte von RI Partners mit Sitz in Hamburg, die für mehrere Familien Vermögen in Immobilien, Land- und Forstwirtschaft investiert. Als Vorsitzender des Jungen Wirtschaftsrates in Schleswig-Holstein, dem nördlichsten deutschen Bundesland, ist er mit neun Jungunternehmern nach Rumänien gereist, um sich in der Hauptstadt und Siebenbürgen ein eigenes Bild von der politischen und wirtschaftlichen Situation des aufstrebenden Balkanstaates zu machen.

Dabei geht es nicht nur um unternehmerische Chancen und Risiken, sondern die Nachwuchsorganisation des Wirtschaftsrates der CDU e.V. berät Regierungen und Parlamente mit dem Sachverstand aus ihren Betrieben und Märkten und folgt dabei dem ordnungspolitischen Leitbild einer sozialen Marktwirtschaft Ludwig Erhards, dem Vater des deutschen Wirtschaftswunders der Nachkriegszeit. Deshalb stehen auf dem Programm neben Unternehmensbesuchen Gespräche mit der Politik und Medienvertretern. Sogar ein Gottesdienst ist vorgesehen samt anschließendem Gedankenaustausch mit **Pfarrer Andei Pinte**, der die deutsche Minderheit in Bukarest kirchlich umsorgt. „Unsere Kirche geht es nicht schlecht.“, befin-

Mit Rechtsanwältin Dr. Raluca Opreșiu von der Kanzlei STALFORT auf dem Empfang des Deutschen Konsulats

det dieser, aber ihre Aufgaben hätten sich verlagert, nachdem über 95% der deutschen Minderheit nach der Wende nach Deutschland ausgewandert seien. Jetzt gehe es um den Erhalt des kulturellen Erbes, das in den letzten Jahrhunderten entstanden ist. Allein 230 Kirchenburgen in Siebenbürgen stünden weitgehend leer und drohten zu verfallen. Wahrlich eine Hercules-Aufgabe für die 23 hauptamtlichen Kräfte.

Von dem einzigartigen Aderlaß an jungen Menschen, der neben 800.000 Vertretern der deutschen Minderheit weitere 3,2 Millionen Rumänen erfaßt hatte, sind alle Institutionen betroffen. So berichtet **Chefredakteurin Beatrice Ungar** von der Hermannstädter Zeitung, daß die Auflage seitdem von 8.000 auf 2.000 geschrumpft sei. Und **Dr. Klaus Fabritius**, Vorsitzender des Regionalforums Altreich des Demokratischen Forums der Deutschen in Rumänien, das die deutschstämmige Minderheit in Rumänien politisch vertritt, schildert, daß die deutschen Schulen zunehmend von rumänischen Kindern besucht werden würden. Trotzdem hat die deutsche

Minderheit eine große Bedeutung in dem Vielvölkerstaat: Sie wird vom deutschen Staat unterstützt, hat in Rumänien das Schulsystem vorbildlich geprägt und mit dem Erbe der deutschen Siedlungsgebiete wichtige Fundamente für den derzeitigen Aufschwung gelegt. Die Wahl von Klaus Johannis zum Staatspräsidenten zeige, welch großes Vertrauen sich die Minderheit in der Bevölkerung erworben hat.

Daß Johannis ein Glücksfall für die lateinische Enklave im ansonsten eher slawisch geprägten Balkan ist, konnte die Reisegruppe in Hermannstadt bewundern. Nach seiner Wahl zum Bürgermeister begann ein bis heute anhaltender Aufschwung der gesamten Region. Mit der erfolgreichen Bewerbung als europäische Kulturhauptstadt wurde nicht nur die historische Bausubstanz restauriert und für Besucher herausgeputzt, sondern auch die Lebensqualität angehoben. Parallel warb er für Unternehmensansiedlungen insbesondere aus Deutschland. Diesem Lockruf sind inzwischen über 200 gefolgt, und der Trend scheint sich eher

Încotro sare „Statul-Râs“?

dr. Bertram Zitscher

În momentul în care antreprenorii călătoresc într-o țară necunoscută, aceștia consultă în prealabil principalele date economice. Economia românească pare, cu o creștere de 6,9% pentru anul trecut, 38% grad de îndatorare și o rată medie a inflației în ultimii 5 ani de 1%, deosebit de interesantă. Nivelul dobânzilor pentru credite în jurul valorii de 8% este, însă, prea mare pentru investiții imobiliare cu capital străin, comparativ cu Germania, potrivit calculelor lui **Lars Osterhoff**. Acesta coordonează afacerile firmei RI Partners cu sediul în Hamburg, care investește activele mai multor familii în imobiliare, agricultură și silvicultură. În calitate de președinte al Tănărului Consiliu Economic din Schleswig-Holstein, cel mai nordic land federal german, acesta a călătorit împreună cu nouă antreprenori tineri în România, în Capitală și în zona Transilvaniei, pentru a-și face o idee privind situația politică și economică a statului balcanic emergent.

Aici nu este vorba doar despre șanse și riscuri antreprenoriale, ci despre faptul că organizația de tineret a Consiliului Economic al CDU e.V. consiliază guverne și parlamente cu experiența dobândită în întreprinderile și piețele ei, iar în acest scop urmează exemplul unei economii sociale de piață al lui Ludwig Erhard, părintele minunii economice a perioadei postbelice. De aceea au fost trecute în program, în afara vizitării întreprinderilor, discuții cu politicieni și reprezentanți media. A fost prevăzută chiar și o slujbă religioasă, împreună cu un schimb de opinii cu **Părintele Andrei Pinte**, care are în parohie minoritatea germană din București. „Bisericii noastre nu îi merge rău.“, spune acesta, însă activitatea acesteia s-a transformat, în contextul în care 95% din membrii minorității germane au emigrat în Germania după Revoluție. Acum este

Întâlnire cu doi regi romei la serbarea Zilei Unității Germane

vorba despre conservarea patrimoniului cultural care s-a format în ultimele secole. 230 de cetăți fortificate din Transilvania sunt, în mare parte, goale și sunt în pericol de deteriorare. O adevărată sarcină herculeană pentru cei 23 de responsabili.

De exodul neobișnuit de oameni tineri care a inclus, în fara celor 800.000 de reprezentanți ai minorității germane, alți 3,2 milioane de români, sunt afectate toate instituțiile. Astfel, relatează **redactorul-șef Beatrice Ungar** de la Hermannstädter Zeitung, că tirajul a scăzut de atunci de la 8.000 la 2.000 de exemplare. Iar **dr. Klaus Fabritius**, președintele Forumului Democrat al Germanilor din România – Regiunea Extracarpatică, care reprezintă politic minoritatea germană din România, descrie faptul că școlile germane sunt frecventate tot mai mult de către copii români. Cu toate acestea, minoritatea germană are o importanță semnificativă în cadrul statului multiethnic: aceasta este sprijinită de către statul german, și-a lăsat amprenta în mod exemplar asupra sistemului educațional din România și a pus, datorită patrimo-

niului coloniilor germane, baze importante pentru relansarea din prezent. Alegerea lui Klaus Iohannis în funcția de Președinte arată cât de mare este încrederea pe care minoritatea germană a câștigat-o în rândul populației.

Grupul nostru a putut să observe în Sibiu faptul că Iohannis a fost un caz fericit pentru o enclavă latină într-o zonă balcanică, care este mai degrabă slavă. După alegerea sa în funcția de primar a început o relansare a întregii regiuni, care a durat până în ziua de astăzi. Candidatura de succes a orașului pentru titlul de Capitală Culturală Europeană nu a însemnat doar restaurarea și înfrumusețarea pentru vizitatori a patrimoniului istoric arhitectural, ci și ridicarea nivelului calității vieții. În paralel, acesta a promovat înființarea de întreprinderi, în special ale unor firme din Germania. Acestui apel i-au dat curs între timp mai mult de 200 de firme, iar tendința pare să se dezvolte tot mai mult. Cel puțin, asta este părerea lui **Harald Friedrich**, Președinte al Clubului Economic German din Transilvania. Continental AG a ajuns la 5.000 de

noch zu verstärken. So sieht es jedenfalls **Harald Friedrich**, Präsident des Deutschen Wirtschaftsclubs Siebenbürgen. Für die Continental AG beschäftigt er mittlerweile 5000 Menschen in Hermannstadt und möchte demnächst auf 6.000 aufstocken. **Harald Fratzak**, stellvertretender Konsul der Deutschen Vertretung in Hermannstadt fragt sich, wie die Nachfrage nach Arbeitskräften zukünftig noch befriedigt werden soll. Schon jetzt würden täglich Arbeiter über hundert Kilometer herangekarrt, und deutschsprachige Kräfte, wie sie der deutsche Energieversorger E.ON für die 300 Stellen seiner neuen Niederlassung vorsieht, gebe es schon längst nicht mehr. Die Arbeitslosenquote liege deutlich unter 1 %, während Preise für Grundstücke, Lebensmittel und die Löhne bereits kräftig gestiegen seien, zumal auch der staatliche Sektor Gehälter von Ärzten und Lehrern sprunghaft nach oben anpasse, um überhaupt noch qualifizierte Kräfte für sich zu gewinnen. Hermannstadt setzt jedenfalls unbeirrt auf Wachstum, erschließt neue Industriegebiete, verbessert Autobahnverbindungen und baut den Flughafen aus, der schon jetzt täglich vier Direktverbindungen nach Deutschland bietet.

Die Gespräche zur aktuellen politischen Lage zeichnen ein eher unruhiges Bild. Rumänien hat frühzeitig bereits drakonische Maßnahmen gegen Korruption ergriffen, die so konsequent umgesetzt worden sind, daß sogar eine ganze Reihe von ehemaligen Ministern und Premierministern ins Gefängnis gewandert oder mit Vorstrafen belegt worden seien. Betroffen sei auch der Chef der Regierungsfraktion, der sozialistischen PSD. Die drohende Gefängnisstrafe führe nun leider zu politischen Initiativen, die den Rücktritt der Antikorruptions-Chefin erzwungen hätten und die Unabhängigkeit der Behörde abschaffen möchten. Zudem sei der Ton der PSD gegen den Staatspräsidenten und die deutsche Minderheit verschärft worden. Obgleich also künftige Regierungskrisen

Politische Gespräche mit Dr. Martin Sieg und Dr. Tănase Stamule

nicht auszuschließen sind, sprechen viele Gründe dafür, daß Rumänien seinen Wachstumskurs fortsetzen wird. So ist das Lohn- gemessen am Ausbildungsniveau immer noch sehr niedrig, zweitens wächst der Tourismus zweistellig und bietet noch enormes Potential, drittens ist der Rückhalt des Staatspräsidenten in der Bevölkerung mit Blick auf eine Wiederwahl ungebrochen und viertens stärken die Lohnzuwächse die Binnennachfrage. Wegweisend scheinen fünftens Maßnahmen, um im digitalen Standortwettbewerb weltweit zu bestehen. So hat Rumänien landesweit Glasfasernetze verlegt, Softwareingenieure von der Einkommenssteuer befreit und ihrer Ausbildung höchste Priorität eingeräumt. Prodekan **Dr. Tănase Stamule** berichtete dazu stolz, daß 2.000 der 22.000 Studenten an der Wirtschaftsakademie Bukarest zu Softwareingenieuren ausgebildet werden.

Damit hat Rumänien das Zeug zum Tigerstaat, oder in Anlehnung an das Nationaltier, zum „Luchsstaat“. Bei den jungen Unternehmer ist auf der Reise jedenfalls die Zuversicht gewachsen, daß dieses Land im Aufbruch eine großartige Zukunft vor sich hat - vorausgesetzt die Korruption wird unbeirrt ausgemerzt, Haushaltsdisziplin beibehalten und

das Bildungssystem weiter positiv entwickelt, wofür ein Anheben der Gehälter der 70.000 Lehrer unverzichtbar sein wird.

Wenn der Junge Wirtschaftsrat am Ende der eindrucksvollen Reise einen Rat geben darf, so **Osterhoff**, sollte man die Auswanderer als Botschafter gewinnen, um in ihren Gastländern die Diskrepanz zwischen einer überkommenen Außenwahrnehmung Rumäniens und den tatsächlichen Gegebenheiten aufzuklären. „Vielleicht würde der eine oder andere dabei erfahren, wie sehr sich seine frühere Heimat zum Guten gewandelt hat und eine Rückkehr erwägen. Wenn Mitarbeiter aus Deutschland schon überlegen, in Rumänien zu bleiben und immer mehr Touristen ins Land strömen, kann die Lebensqualität ja nicht ganz so schlecht sein. Rumänien wird jedenfalls qualifizierte Kräfte brauchen, um den eingeschlagenen Wachstumskurs nicht auszubremsen. Die Auswanderer haben wertvolle berufliche Fähigkeiten erworben. Ihre Rückkehr würden dem Luchsstaat einen großen Sprung nach vorne ermöglichen.“

(Dr. Bertram Zitscher, Landesgeschäftsführer Schleswig-Holstein, Wirtschaftsrat der CDU e.V., Kiel)

angajați în Sibiu și dorește să crească numărul acestora în perioada următoare la 6.000. **Harald Fratzak**, viceconsul al Consulatului German din Sibiu, își pune întrebarea: cum va mai putea fi satisfăcută cererea de forță de muncă pe viitor? În prezent sunt transportați zilnic muncitori pe distanțe mai mari de o sută de kilometri, iar forța de muncă vorbitoare de limba germană, așa cum este prevăzută de către concernul energetic E.ON pentru cele 300 de locuri de muncă din cadrul noii sale filiale, nu mai există de mult timp. Rata șomajului se situează mult sub 1%, în timp ce prețul terenurilor, alimentelor și salariile au crescut puternic, datorită faptului că și sectorul bugetar a ajustat salariile medicilor și profesorilor pentru a putea câștiga forță calificată de muncă. Sibiu pune accent pe creștere, valorifică zone industriale noi, îmbunătățește legături de autostradă și extinde aeroportul, care asigură zilnic patru conexiuni directe înspre Germania.

Discuțiile referitoare la situația politică actuală oferă o imagine relativ neliniștitoare. România a luat deja măsuri draconice împotriva corupției, care au fost aplicate într-un mod atât de consecvent, încât un întreg șir de foști miniștri și prim-miniștri au ajuns în închisoare sau s-au ales cu cazier. Este și cazul șefului partidului aflat la guvernare, partidul socialist PSD. Pedepsa cu închisoarea care îl amenință a dus acum, din păcate, la inițiative politice care au forțat demisia șefei Direcției Naționale Anticorupție și care doresc să elimine caracterul independent al instituției. De asemenea, tonul PSD-ului vizavi de Președinte și minoritatea germană s-a înăspriț.

Deci, cu toate că nu sunt excluse viitoare crize guvernamentale, există multe argumente favorabile pentru continuarea tendinței de creștere al României. Astfel, salariile sunt încă foarte mici în raport cu nivelul de pregătire, în al doilea rând, turismul înregistrează creșteri de două cifre și are un potențial de dez-

În vizită la antreprenorul Florin Cristian, acționar și administrator al grupului SIFEE.

voltare enorm, sprijinul populației vizavi de Președinte în vederea unei realegeri este în continuare prezent, iar în al patrulea rând creșterile salariale sporesc cererea internă. De referință par a fi, în al cincilea rând, măsurile pentru a rămâne în competiția locațiilor digitale pe plan global. Astfel, România a instalat în întreaga țară fibră optică, a exceptat ingineri de software de la plata impozitului pe venit și a acordat pregătirii acestora prioritate absolută. În legătură cu acest subiect, **dr. Tănase Stamule**, prodecan la Facultatea de Administrare a Afacerilor cu predare în limbi străine (FABIZ), a relatat cu mândrie faptul că 2.000 din cei 22.000 de studenți ai ASE București au calificare de ingineri software.

Astfel, România are potențial de stat-tigru, sau, cu trimitere la animalul național, de „Stat-Râs“. În rândul tinerilor antreprenori a crescut, în orice caz, nivelul de încredere vizavi de faptul că această țară emergentă are un viitor măreț înaintea sa – asta în condițiile în care corupția este eradicată, disciplina bugetară este menținută, iar sistemul educațional se dezvoltă mai

departe în mod pozitiv, în acest sens fiind indispensabilă creșterea salariilor celor 70.000 de cadre didactice.

În măsura în care Tânăru Consiliu Economic poate oferi un sfat la sfârșitul călătoriei impresionante, spune **Osterhoff**, atunci acesta este că emigranții ar trebui câștigați în calitate de ambasadori, pentru a clarifica în țările-gază discrepanța dintre percepția exterioară privind imaginea României și situația efectivă. „Poate unul sau altul ar afla astfel cât de mult s-a schimbat în bine fosta sa patrie și ar lua în considerare o eventuală întoarcere. Atât timp cât angajați din Germania se gândesc deja să rămână în România, iar tot mai mulți turiști iau cu asalt țara, calitatea vieții nu poate totuși să fie atât de scăzută. În orice caz, România va avea nevoie de forță calificată de muncă, pentru a nu frâna cursul creșterii. Emigranții au dobândit competențe profesionale valoroase. Întoarcerea acestora i-ar permite ‚Statului-Râs‘ un mare salt înainte.“

(Dr. Bertram Zitscher, președintele Consiliului Economic CDU pentru Landul Schleswig-Holstein)